# קג: חלק פרק אחד עשר סנהדרין

**כי כי חשק.** לא שייך אלא ברבונא דעלמא כלומר אותו שחפץ בי וברלאתי אפלטהו: **ע' שברשעים סלויה.** שאינה כתובה בשיטת אותיות התיבה אלא תלויה היא למעלה וגרלה ככתוב רשים: **כיון שנעשה רש מלמעלה.** שים לו שוגלין ואין רוח הבריות נוחה הימנו: **נעשה רש מלמעלה.** בידוע ששוגלין אותו מלמעלה. להכי כתוב רשים שני מיני רשות: **ולא נכפביה.** לע"ין כלל: **משום לכודו של דוד.** שאין הדבר נוהג בצדיקים ודוד היה לו שוגלים הרבה: **ונחמיה בן חכליה.** שהיו לו שוגלים הרבה מנכרים שמנקשין להרגו על שהיה בוזה בית המקדש כדכתיב בעזרא (נחמיה ד) ואחת מחזקת השלח וגו'. ל"א היו לו קנאים משראל דכתיב (שם ו) רבים ביהודה בעלי שבועה לו כי הוא חתן לשכניה בן ארח שהיו מכזין אותו. בקדושין (דף ע.) מפרש להאי קרא ולהכי איכתבא לומר שברשעים אמרינן ולא בצדיקים: **היה שונה חמשים וחמשה פנים בתורה בהנים.** ספר ויקרא היה מחדש בו כל שנה ושנה ודורשו מפלפולו: [6]**לא חיין.** לא יחיו לעולם הבא עם הצדיקים ואין נדונין נמי בגיהנם. ודוקא קאמר מלכי ישראל אבל שלמה ולדקיה מבית דוד אתו ואע"ג דכתיב בהו[6] ויעש הרע חיין הן לעתיד: **אתו ואחויה.** ממלכי יהודה וקיים להו שהיו רשעים. ואמנן ויהויקים לא חטיב ואע"ג דהוו רשעים מאד כדלקמן בהנהו קיים להו לחיין: **הורג אם כולן.** שהיו נתקנין בכובד המשאוי: **כמ"ד שהרג ישעיה.** ואתא קאמר קרא מלא את ירושלים פה לפה שנשמתו של צדיק שקולה כמו שמלא את ירושלים מלוים: **לכוב.** (במלכים) וה"ל (לג) וישם את פסל הסמל אשר עשה בבית האלהים: **ובחיב.** והעמיד את האשרים והפסילים בד"ה (שם): **ולכסוף עשה.** מנשה לאותו דמותא ד' פרלופיס: **כדי שהרלאה שכינה.** מכל לד שתכנס להיכל תרלה פרלוף כנגדו ותכעוס: [7]**מלהשתרר עליו שני רעים.** שכינה ודמות הפרלוף[8]: **מצע.** בית המקדש: **העשה לו מסכה צרה.** כאשה שנעשית צרה לחברתה: **העלה שממית.** קורי עכבים. שבטל עבודה מכל וכל עד שהרגו עכבים קוריהן ע"ג המזבח: **היפר.** נעשה לו כהיתר: **ממקום שיצאת משם.** מקום שהדם יוצא ממנו שבע הוא ממנו ואינו מתאוה להנאת אותו מקום: **קמאי לא ידעי לארגווי.** מלכים לאשונים שלפנינו לא היו יודעים להכעיס המקום כמו שהוא מרף ואמר כלום אנו צריכין אלא לאורו שמאיר לנו השמש יבא ויטול אורו: **שאנו משתמשין בו.** שמאיר ביותר: **אמרו לו.** בני דורו והלא כסף וכו'. דבני דורו לדיקים היו כדאמרן (ע"ח) נסתכל בדורו של יהויקים ומתקררה דעתו: **מפני מה לא מנו אם יהויקים.** בהדי הכי שאין להם חלק לעולם הבא: **משום דכתיב ויפר דברי יהויקים.** כתמיהה. משום דכתיב ביה רשע כזה לא מנאוהו: **שם עבודת כוכבים על גופו[9].** מתוך שהיה אדוק בה: **שם שמים.** משום דזיון: **כמלכים לא שמעתי.** מפני מה לא מנו את יהויקים: **כהדיוטות שמעתי.** מפני מה לא מנו מיכה בהדי אריבעה הדיוטות דמתניתין: **פסו מנויה לעובדי דרכים.** שהיו כל העולם מתארחין אצלו דכתיב (במקרא) כל העובר ושב אל הלוים זה מיכה: **זה פסלו של מיכה.** כשכתב משה את השם והשליכו על מילוס להעלות תרומו של יוסף בא מיכה ונעלו בהתכת והיינו דכתיב ועבר בית לחם כשהעביר הקדוש ברוך הוא לישראל עבר מיכה עמהם שבידו השם לעשות העגל. ל"א מיכה עשה פסל והכיאו עמו כשעברו ישראל הים: **גרב.** מקומו של מיכה. בגרב הוה פסלו של מיכה קבוע ובשילה היה המשכן: **לדוחפו.** למיכה: **ועל דבר זה.** על פסלו של מיכה שלא מימו ישראל בידו נענשו אנשי פילגש בגבעה שנפלו ביד בנימין והרגו מהם ארבעים אלף (שופטים כ): **לגימה.** אכילה שמאכילין אורחים: **שפי משפחות.** עמון ומואב שלפי שלא קדמו ישראל בלחם ומים נכתב שלא יבאו בקהל: **מעלמה עיניה מן הרשעים.** מעלמת מעיני המקום שלא להביט ברשעו לשלם לו כדרכו הרעה אלא עושה כאילו אינו רואה במעשיו: עמון

[1] כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי יקראני ואענהו עמו אנכי בצרה אחלצהו ואכבדהו אורך ימים אשביעהו וארא[2]הו בישועתי אמר ר"ש בן לקיש מאי דכתיב [2]וימנע מרשעים אורם וזרוע רמה תשבר מפני מה עי"ן של רשעים תלויה ביון שנעשה אדם רש מלמטה נעשה רש מלמעלה ולא נכתביה כלל ר' יוחנן ור"א חד אמר מפני כבודו של דוד וחד אמר משום כבודו של נחמיה בן חכליה תנו רבנן מנשה היה שונה חמשים וחמשה פנים בתורת כהנים כנגד שני מלכותו אחאב שמנים וחמשה ירבעם מאה ושלשה תניא היה ר"מ אומר [3]אבשלום אין לו חלק לעוה"ב שנאמר [3]ויכו את אבשלום וימיתוהו ויכוהו בעוה"ז וימיתוהו לעוה"ב תניא ר"ש בן אלעזר אומר משום ר"מ אחז ואחזיה וכל מלכי ישראל שכתוב בהן ויעש הרע בעיני ה' לא חיין ולא נידונין [4]וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלים פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני ה' הכא [5]תרגימו שהרג ישעיה במערבא אמרי שעשה צלם משאוי אלף בני אדם ובכל יום ויום הורג (את) כולם כמאן אזלא הא דאמר רבה בר בר חנה שקולה נשמה של צדיק אחד כנגד כל העולם כולו כמ"ד ישעיה הרג כתיב [5]פסל וכתיב [6]פסילים א"ר יוחנן בתחלה עשה לו פרצוף אחד ולבסוף עשה לו ארבעה פרצופים כדי שתראה שכינה ותכעוס אחז העמידו בעלייה שנאמר [7]ואת המזבחות אשר על הגג עליית אחז וגו' מנשה העמידו בהיכל שנאמר [8]וישם את פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר ה' אל דוד ואל שלמה [בנו] בבית הזה ובירושלים אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את שמי לעולם אמון הכניסו לבית קדשי הקדשים שנאמר [9]כי קצר המצע מהשתרע והמסכה צרה כהתכנס מאי כי קצר המצע מהשתרע אמר [10]רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן [כי] קצר המצע זה מלהשתרר עליו שני רעים כאחד מאי והמסכה צרה וגו' אמר רבי שמואל בר נחמני רבי יונתן כי הוה מטי להאי קרא הוה קא בכי מי שכתב בו [10]כונס כנד מי הים תעשה לו מסכה צרה [אחז בטל את העבודה] וחתם את התורה שנאמר [11]צור תעודה חתום תורה בלמודי מנשה [12]קדר את האזכרות והרם את המזבח אמון [שרף את התורה] והעלה שממית על גבי המזבח אחז התיר את הערוה מנשה בא על אחותו אמון בא על אמו שנאמר [12]כי הוא אמון הרבה אשמה [13]רבי יוחנן ור"א חד אמר ששרף את התורה וחד אמר שבא על אמו אמרה לו אמו כלום יש לך הנאה ממקום שיצאת ממנו א"ל כלום אני עושה אלא להכעיס את בוראי כי אתא יהויקים אמר קמאי לא ידעי לארגוזי כלום אנו צריכין אלא לאורו יש לנו זהב פרויים שאנו משתמשין בו יטול אורו אמרו לו והלא כסף וזהב שלו הוא שנאמר [13]לי הכסף ולי הזהב נאם ה' צבאות שנאמר [14]השמים שמים לה' והארץ נתן לבני האדם א"ל רבא לרבה בר מרי מפני מה לא מנו את יהויקים משום דכתיב ביה [15]ויתר דברי יהויקים ותועבותיו אשר עשה והנמצא עליו מאי והנמצא עליו רבי יוחנן ור"א חד אמר שחקק שם עבודת כוכבים על אמתו וחד אמר שחקק שם שמים על אמתו א"ל במלכים לא שמעתי בהדיוטות שמעתי מפני מה לא מנו את מיכה מפני שפתו מצויה לעוברי דרכים שנאמר [17]כל העובר ושב אל הלוים [16]ועבר בים צרה והכה בים גלים א"ר יוחנן זה פסלו של מיכה תניא רבי נתן אומר מגרב לשילה ג' מילין והיה עשן המערכה ועשן פסל מיכה מתערבין זה בזה בקשו מלאכי השרת לדוחפו אמר להן הקב"ה הניחו לו שפתו מצויה לעוברי דרכים ועל דבר זה נענשו אנשי פלגש בגבעה אמר להן הקב"ה [18]בכבודי לא מחיתם על כבודו של בשר ודם מחיתם א"ר יוחנן משום רבי יוסי בן [19]קסמא גדולה לגימה שהרחיקה שתי משפחות מישראל שנאמר [17]על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים ורבי יוחנן דידיה אמר מרחקת את הקרובים ומקרבת את הרחוקים ומעלמת עינים מן הרשעים ומשרה שכינה על נביאי הבעל [20]ושגגתו עולה זדון מרחקת את הקרובים

מעמון

## תורה אור

1. כי בי חשק ואפלטהו אשגבהו כי ידע שמי:
תהלים צא יד
2. וימנע מרשעים אורם חרוע ורמה תשבר:
איוב לח טו
3. וכבו עשרה נערים נשאי כלי יואב ויכו את אבשלום ויומיתהו:
שמואל ב יח טו
4. וגם דם נקי שפך מנשה הרבה מאד עד אשר מלא את ירושלם פה לפה לבד מחטאתו אשר החטיא את יהודה לעשות הרע בעיני יי:
מלכים ב כא טז
5. וישם את פסל הסמל אשר עשה בבית האלהים אשר אמר אלהים אל דויד ואל שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את שמי לעולם:
דברי הימים ב לג ז
6. ותפלתו ואשר התעתר לו וכל חטאתו ומעלו והמקמות אשר בנה בהם במות והעמיד האשרים והפסלים לפני הכנעו הנם כתובים על דברי חוזי:
דברי הימים ב לג יט
7. ואת המזבחות אשר על הגג עליית אחז אשר עשו מלכי יהודה ואת המזבחות אשר עשה מנשה בשתי חצרות בית יי נתץ המלך ויזרץ משם והשליך את עפרם אל נחל קדרון:
מלכים ב כג יב
8. וישם את פסל האשרה אשר עשה בבית אשר אמר יי אל דוד ואל שלמה בנו בבית הזה ובירושלם אשר בחרתי מכל שבטי ישראל אשים את שמי לעולם:
מלכים ב כא ז
9. כי קצר המצע מהשתרע והמסכה צרה כהתכנס:
ישעיהו כח כ
10. כנס כנד מי הים ותן באצרות תהומות:
תהלים לג ז
11. צור תעודה חתום תורה בלמדי:
ישעיהו ח טז
12. ולא נכנע מלפני יי כהכנע מנשה אביו כי הוא אמון הרבה אשמה:
דברי הימים ב לג כג
13. לי הכסף ולי הזהב נאם יי צבאות:
חגי ב ח
14. השמים שמים ליי והארץ נתן לבני אדם:
תהלים קטו טז
15. ויתר דברי יהויקים ותעבתיו אשר עשה והנמצא עליו הנם כתובים על ספר מלכי ישראל ויהודה וימלך יהויכין בנו תחתיו:
דברי הימים ב לו ח
16. ועבר בים צרה והכה בים גלים והבישו כל מצולות יאר והורד גאון אשור ושבט מצרים יסור:
זכריה י יא
17. על דבר אשר לא קדמו אתכם בלחם ובמים כדרך בצאתכם ממצרים ואשר שכר עליך את בלעם בן בעור מפתור ארם נהרים לקללך:
דברים כג ה

## מסורת הש"ס

[1] (ירושלמי מע'), [2] יומא ט: ע"ש, [3] (גירסת הערוך קדמן), [4] לא נתלא מקרא (גם כמ"י ליתא להך קרא עיין חידושי אגדות שם), [5] (לקמן קי. גדרים לט:), [6] (בפלילות סיומן ל"ט פ' שמות ליתא קלרתא), [7] (כ"מ לג:), [8] (נ"ל אחר ד"ה אחז), [9] (מ"ש יא, מ"ש כד), [10] כפ"ש: בלם, [11] (נ"ל אחר ד"ה מצע), [12] כפ"ש: שמיה וגלה, [13] כפ"ש: לאמתו.

## גליון הש"ס

**נמרא אבשלום** אין לו חלק לעוה"ב. עי' פוטה דף י ע"ב תוספות ד"ה דקרבו: שם ר"י ור"א חד אמר. עי' מגדל דוד ויקרא סוף פ' מצורע:

## מוסף רש"י

מהשתרע. דרים בנטוריקון מהשתרר ריש אחד (יומא ט:). שני רעים. גלגל שבעמיד מעשה בהיכל, גרה לשון ריעות כשתי נשים לאיש אחד, וכעסתה צרתה, ותשא אל אחותה לא תקנא לצרור (שם). רשגגתו עולה זדון. עטם אתה עליה כמוריד (בר"מ לג:).

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com